

Αθήνα, 27 Απριλίου 2020

Αριθμ. πρωτ.: 277323/17235/2020

Πληροφορίες: Μιχάλης Τσαπόγας

(τηλ.: 2131306633, 2131306640)

GRAMDikAnthr@synigoros.gr

- Υπουργείο Εξωτερικών / Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων
Ζαλοκώστα 2, 10671 Αθήνα, mdk@mfa.gr
- Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη / Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας
Ριζαρείου 1, 15233 Χαλάνδρι, kepp@civilprotection.gr

Κοινοποίηση:

- Υπουργείο Εξωτερικών / Διεύθυνση Α8 (Λατινικής Αμερικής)
Βασιλίσσης Σοφίας 1, 10671 Αθήνα, a08@mfa.gr
- Embassy of Greece
Av. El Rosario 234, San Isidro, Lima 27, Peru, gremb.lim@mfa.gr
- Consulate of Greece
Urbanizacion Chiriboga 109, San Rafael, Quito, Ecuador, consul@consulado-grecia.org
- Κυρίους Λεωνίδα Οικονομάκη και Ευάγγελο Δασκαλάκη
Hotel Masaya Quito, Calle Rocafuerte OE3 - 97 y Venezuela, Quito, Ecuador,
oikonoleon@yahoo.gr και dask132@gmail.com
- Κυρία Ευγενία Κουνιάκη, δικηγόρο
Στουρνάρα 39, 10677 Αθήνα, e_kouniaki@yahoo.gr

Αξιότιμοι/ες κύριοι/ες,

Ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε αναφορά (αρ. πρωτ. 277323/2020) των κ.κ. Λεωνίδα Οικονομάκη και Ευάγγελου Δασκαλάκη, οι οποίοι, επισκεπτόμενοι προσκαίρως τον Ισημερινό στο πλαίσιο επιστημονικής έρευνας, έχουν εγκλωβισθεί σε κοιτώνα της πρωτεύουσας Quito λόγω ματαίωσης πτήσεων και προσπαθούν, σε επικοινωνία με τις εκεί διπλωματικές αρχές, να εξασφαλίσουν τρόπο επιστροφής στην Ελλάδα, μέχρι στιγμής ανεπιτυχώς. Προσθέτως, διαμαρτύρονται για τη σύγχυση που τους έχει προκαλέσει η επικοινωνία με την αρμόδια Πρεσβεία, καθώς,

- ενώ αρχικά είχε αναγνωρίσει την υπαγωγή των ενδιαφερομένων στη διαδικασία επαναπατρισμού (ηλεκτρονικό μήνυμα Πρεσβείας 2.4.2020: «σας συμπεριέλαβε μαζί με άλλους συμπατριώτες μας στον κατάλογο που απέστειλε στις Πρεσβείες ευρωπαϊκών χωρών που εκτελούν ανθρωπιστικές πτήσεις για τον επαναπατρισμό των πολιτών τους»),
- ήδη φαίνεται ν' αμφισβητεί το κατά πόσο τη δικαιούνται καν (μήνυμα 22.4.2020: «Η Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου ... δεν αφορά τους πελάτες σας, αλλά όσους μπορούν να υπαχθούν σε αυτήν Δικαίωμα επαναπατρισμού έχουν μόνο: 1. Όσοι χρήζουν άμεσης νυγειονομικής φροντίδας 2. Όσοι δεν έχουν πον να μείνουν λόγω απώλειας εργασίας ή λήξης της μίσθωσης της κατοικίας τους. Και σε αυτήν την περίπτωση θα πρέπει να προσκομίσουν σχετικά αποδεικτικά. 3. Όσοι είναι εγκλωβισμένοι από πτήσεις transit»).

Σε γνώση της συγκεκριμένης εκκρεμότητας τελούν ήδη, μετά από επανείλημμένα ηλεκτρονικά μηνύματα των ενδιαφερομένων και της πληρεξούσιας δικηγόρου τους,

- τόσο το Υπουργείο Εξωτερικών, ανέκαθεν και κατά τις γενικές διατάξεις (άρθρο 162 περιπτ. γ' & η' ν. 3566/2007) αρμόδιο για τις διαδικασίες επαναπατρισμού,
- όσο και το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, κατ' ειδική διάταξη (άρθρο εξηκοστό έβδομο της από 20.3.2020 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου και ήδη ν. 4683/2020) αρμόδιο για «τη διενέργεια των συνόλου των επιχειρησιακών, διοικητικών και οιωνδήποτε άλλων πράξεων και ενεργειών απαιτηθούν, για τον άμεσο και ταχύ επαναπατρισμό, λόγω της διασυνοριακής εξάπλωσης του κορωνοϊού COVID-19, των Ελλήνων πολιτών που βρίσκονται στο εξωτερικό και αιτούνται να επιστρέψουν στην Ελλάδα».

Γνωστή είναι, επίσης, η μέχρι στιγμής σχετική πρακτική του Υπουργείου Εξωτερικών, όπως προκύπτει από πρόσφατες πανομοιότυπες ανακοινώσεις Ελληνικών Πρεσβειών ανά την υφήλιο¹, σύμφωνα με τις οποίες «Κατόπιν οδηγιών του Υπουργείου Εξωτερικών (Μονάδος Διαχειρίσεων Κρίσεων), ... η Ελλάδα δεν επαναπατρίζει Έλληνες μονίμους κατοίκους εξωτερικού, οι οποίοι διαθέτουν κατοικία Δικαίωμα επαναπατρισμού, μερίμνη αρμοδίων ελληνικών αρχών, έχουν Έλληνες πολίτες, οι οποίοι έχουν ως μόνιμη κατοικία την Ελλάδα και, κατά την εκδήλωση της κρίσεως, βρέθηκαν στο εξωτερικό για αναψυχή ή για άλλον είδους παραμονή σύντομης διάρκειας». Η Πρεσβεία της Ελλάδος στο Περού επικαλείται δήλωση του Υφυπουργού Προστασίας του Πολίτη, σύμφωνα με την οποία θα συμπεριληφθούν σε επιχειρήσεις επαναπατρισμού «όσοι δεν έχουν πον να μείνουν λόγω απώλειας εργασίας ή λήξης της μίσθωσης της κατοικίας τους» εφ' όσον «προσκομίσουν σχετικά αποδεικτικά». Τούτο, όμως, εμφανώς ελέχθη προκειμένου να διευρύνει την αρχική επίσημη θέση του Υπουργείου Εξωτερικών, δηλαδή εξ ορισμού αναφέρεται σε μονίμους κατοίκους και όχι περιστασιακούς, διευκρινίζοντας ότι, κατ' εξαίρεσιν, είναι δυνατό να υπαχθούν στη διαδικασία επαναπατρισμού ακόμη και κάποιοι που ήσαν μεν μέχρι τώρα μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού, πλην όμως λόγω της κρίσης απώλεσαν αποδεδειγμένα την εργασία ή την κατοικία τους εκεί. Άλλωστε, η ερμηνευτική συρρίκνωση του σχετικού κριτηρίου, ώστε να καταλαμβάνει μόνον όσους «δεν έχουν πον να μείνουν λόγω απώλειας εργασίας ή λήξης της μίσθωσης της κατοικίας τους» και όχι όσους δεν έχουν πού να μείνουν εξ οιασδήποτε άλλης αιτίας, δεν φαίνεται να στηρίζεται σε νόμο. Όπως ήδη άλλες Πρεσβείες έχουν έκτοτε επιπροσθέτως διευκρινίσει², μεριμνούν για «πολίτες που ... η άμεση επιστροφή τους στην Ελλάδα κρίνεται απαραίτητη, λόγω σοβαρών προβλημάτων υγείας, ή απώλειας εργασίας, ή έλλειψης καταλύματος εδώ διαμονής τους», ήτοι κάνουν λόγο γενικώς για έλλειψη καταλύματος, προϋπόθεση που προφανώς καταλαμβάνει τόσον αυτούς που διέθεταν μόνιμη κατοικία και την απώλεσαν, όσο και εκείνους που βρέθηκαν εκεί περιστασιακώς και παραμένουν σε ξενοδοχεία. Η συσταλτική ερμηνεία της ανωτέρω υπουργικής δήλωσης από την Πρεσβεία της Ελλάδος στο Περού, σύμφωνα με την οποία δεν δικαιούνται επαναπατρισμού όλοι όσοι «κατά την εκδήλωση της κρίσεως, βρέθηκαν στο εξωτερικό για αναψυχή ή για άλλον είδους παραμονή σύντομης διάρκειας», παρά μόνον όσοι «δεν έχουν πον να μείνουν λόγω απώλειας εργασίας ή λήξης της μίσθωσης της κατοικίας τους», θα οδηγούνσε στο, προφανώς ανεπιθύμητο, αποτέλεσμα να στερούνται του δικαιώματος όσοι κατά κυριολεξία δεν απώλεσαν εργασία ή κατοικία στην αλλοδαπή επειδή, απλούστατα, ουδέποτε διέθεταν (και εξ αυτού ακριβώς του λόγου βρίσκονται σε ακόμη σοβαρότερη κατάσταση ανάγκης).

¹ βλ. λ.χ. <https://www.mfa.gr/missionsabroad/malta/news/anakoinose-tes-presbeias-tes-elladas-gia-ton-epanapatrismo-ellenon.html>

² βλ. λ.χ. <https://www.mfa.gr/italy/presveia/news/anakoinose-sabbatou-11-apriliou-2020.html>

Επί πλέον, αν και δευτερευούσης σημασίας σε σχέση με αυτή καθ' εαυτήν την επίτευξη επαναπατρισμού, από τους ενδιαφερομένους τίθεται ζήτημα κάλυψης των σχετικών δαπανών, με επίκληση της περίπτωσης ή' του άρθρου 162 ν. 3566/2007 («βαρύνει το Δημόσιο ... κάθε είδους δαπάνη, η οποία γίνεται στην αλλοδαπή χάριν προστασίας, περίθαλψης και επαναπατρισμού Ελλήνων υπηκόων, λόγω πολιτικών, πολεμικών ή άλλων γεγονότων ως και θεομηνιών»). Επί της αξιώσεως αυτής ο Συνήγορος το Πολίτη επιφυλάσσεται να εκφέρει γνώμη, αφού προηγουμένως πληροφορηθεί τη θέση και την πάγια πρακτική του Υπουργείου Εξωτερικών ως προς την «άλλων γεγονότων» και τυχόν άλλες προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης. Εναλλακτικώς όμως, αν και δεν φαίνεται να έχουν ζητήσει κάτι τέτοιο οι ενδιαφερόμενοι, θα μπορούσε να προταθεί ως εφαρμοστέα η περίπτωση γ' του ίδιου άρθρου («δαπάνες για τον επαναπατρισμό ... αδυνατούντων να αντιμετωπίσουν τις δαπάνες επιστροφής τους Ελλήνων πολιτών, ευρισκόμενων στην αλλοδαπή, οι οποίες επιστρέφονται στο Δημόσιο από τον επαναπατριζόμενο, εφόσον αυτός έχει την προς τούτο δυνατότητα, οπότε η είσπραξη των εν λόγω δαπανών ενεργείται κατά τις διατάξεις περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων»). Επισημαίνεται, μάλιστα, ότι μεταξύ των δύο ανωτέρω ενδεχομένων,

- μόνον αυτό της περίπτωσης ή' (πλήρης κάλυψη δαπανών από το δημόσιο) προϋποθέτει «κοινή απόφαση των Υπουργών Εξωτερικών και Οικονομικών» όπως λόγου χάριν η Φ.2420989001/ΑΣ3661/27.3.2020 για επαναπατριζόμενους εκ Λονδίνου, ενώ αντιθέτως
- εκείνο της περίπτωσης γ' (προσωρινή κάλυψη δαπανών από το δημόσιο και εκ των υστέρων επιστροφή τους από τους ενδιαφερομένους) προϋποθέτει απλώς «έγκριση του Υπουργού Εξωτερικών», ήτοι κάτι πολύ ευχερέστερο.

Εν όψει των ανωτέρω, και προφανώς αναγνωρίζοντας τις δύσκολες συνθήκες αλλά και τις άοκνες προσπάθειες των υπηρεσιών σας για την προστασία των ελλήνων πολιτών που έχουν εγκλωβισθεί στο εξωτερικό, παρακαλώ για ενημέρωση σχετικά με τις απόψεις, ενέργειες και περαιτέρω προθέσεις σας επί της εκκρεμότητας επαναπατρισμού των κ.κ. Οικονομάκη και Δασκαλάκη.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συνεργασία.

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ

Με εκτίμηση

Γιώργος Π. Νικολόπουλος
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Σαρία Ιφιγένεια